

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності»

Як зазначено у преамбулі проекту, «цей Закон визначає особливості правового, економічного та організаційного регулювання

- 1) перетворення Державного концерну «Укроборонпром» в акціонерне товариство,
- 2) державних унітарних підприємств, у тому числі казенних підприємств, що входять до складу Державного концерну «Укроборонпром» – у господарські товариства,
- 3) управління і розпорядження їх майном та спрямований на забезпечення економічної безпеки і захисту інтересів держави».

Розглянувши проект у межах наданого часу, Головне управління вважає за доцільне висловити щодо його змісту наступні зауваження та пропозиції.

1.

Насамперед зазначимо, що запропонований у проекті **механізм реформування** Державного концерну «Укроборонпром» (далі – Концерн) в акціонерне товариство, а його учасників (державних унітарних підприємств) – у господарські товариства **полягає у створенні для них особливих законодавчих умов**, частина з яких спрямована на надання вказаним суб'єктам господарювання виключного положення шляхом, зокрема, **«незастосування» до них положень загального цивільного та господарського законодавства** без належного обґрунтування такого **«незастосування»** у супровідних документах до проекту.

На нашу думку, **подібна «виключність» правового статусу** Концерну та його учасників **може створити передумови для зростання непрозорості у фінансовій та виробничій діяльності** реформованих суб'єктів господарювання, що може призвести до **втрати належного контролю держави за їх діяльністю** з відповідними негативними наслідками для обороноздатності України.

Зокрема, йдеться про пункт 6 розділу VII «Прикінцеві положення» проекту Закону, згідно з яким:

- на підставі рішення Кабінету Міністрів України, прийнятого за пропозицією уповноваженого суб'єкта управління, пакет акцій (частка у статутному капіталі) господарського товариства в оборонно-промисловому комплексі (далі – ОПК), який належить державі, акціонерному товариству або господарському товариству в ОПК, може бути переданий акціонерному товариству, іншому господарському товариству в ОПК у власність для формування його статутного капіталу.

Враховуючи положення ч. 1 ст. 21 проекту Закону, згідно з якими пакет акцій (частка у статутному капіталі) товариства може бути переданий іншому господарському товариству в ОПК у власність для формування його статутного капіталу, **подібне розпорядження державною власністю створює можливості для фактичної приватизації державних підприємств ОПК та утворених на їх основі товариств поза межами Закону України «Про приватизацію державного та комунального майна».**

Це ж саме зауваження стосується й абз. 2 ч. 1 ст. 5 проекту Закону, згідно з яким «за рішенням Кабінету Міністрів України акціонерне товариство, господарське товариство в оборонно-промисловому комплексі має право відчужити пакет акцій (частку у статутному капіталі) господарського товариства в оборонно-промисловому комплексі, що належить акціонерному товариству, господарському товариству в оборонно-промисловому комплексі у розмірі, що не перевищує 25%-1 акція».

Варто також звернути увагу, що деякі положення проекту, наприклад, такі, як:

- **відмова від проведення оцінки майна** відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» при перетворенні Концерну та його учасників у відповідні товариства (зміни до ст. 7 вказаного Закону) або

- **відмова від реєстрації їх нерухомого майна при його безоплатній передачі** іншому господарському товариству в ОПК до такого перетворення (ч. 5 ст. 9, ч. 4 ст. 14 проекту Закону; зміни до ч. 4 ст. 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»)**можуть призвести до втрати вказаного майна.**

Зауважимо, що відсутність положень, які передбачають проведення незалежної оцінки майна відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», **може мати наслідком формування розміру статутного капіталу новостворених**

товариств, виходячи з вартості, **що не відповідає ринковій (справедливій) вартості.**

2.

Частина положень проекту Закону, наприклад,

- ч. 9 ст. 3 проекту Закону, згідно з якою «під час утворення акціонерного товариства, формування його статутного капіталу та припинення Державного концерну «Укроборонпром» шляхом перетворення **не застосовуються положення законодавства і договорів щодо: необхідності одержання згоди кредиторів стосовно заміни боржника** у зобов'язанні (переведення боргу), якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» **ставить кредиторів Концерну у нерівне становище** згідно з кредиторами інших суб'єктів господарювання та може призвести до завдання шкоди їх правам та законним інтересам.

Зазначене зауваження стосується і аналогічних положень ч. 4 ст. 10 та ч. 3 ст. 14 проекту Закону.

3.

У законопроекті **не передбачено визначення повноважень** центрального органу виконавчої влади, **що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, щодо його взаємодії з реформованим Концерном та його учасниками**, тобто,

- не враховано приписи Закону України «Про національну безпеку України» щодо повноважень цього органу визначати пріоритетні напрями розвитку ОПК, забезпечувати нормативно-правове регулювання у цій сфері, аналізувати стан та тенденції розвитку ОПК України, розробляти та організовувати виконання державних програм розвитку ОПК (ст. 23 вказаного Закону).

Крім цього, у проекті **відсутні положення** щодо контролю за реформуванням підприємств ОПК державної форми власності.

4.

Вважаємо, що **термінологічний апарат** проекту Закону (ст. 1) **вимагає доопрацювання.**

Зокрема, залишається незрозумілим, яке саме товариство (абз. 2 ч. 3 ст. 1 проекту Закону) мається на увазі під **«господарським товариством в оборонно-промисловому комплексі»**, а також

- чим саме **«господарське товариство, пакет акцій (частка у статутному капіталі) якого належать або перебуває в управлінні уповноваженого суб'єкта управління»** відрізняються
- від **«господарського товариства, створеного за участю уповноваженого суб'єкта управління»**.

5.

У ч. 1 ст. 3 проекту Закону передбачено, що «утворення акціонерного товариства здійснюється на підставі рішення суб'єкта управління шляхом реорганізації Державного концерну «Укроборонпром» в порядку перетворення **державного унітарного комерційного підприємства** в акціонерне товариство з урахуванням особливостей, визначених цим Законом».

Проте слід звернути увагу, що Концерн згідно з п. 1 його Статуту (в редакції постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державного концерну «Укроборонпром»» від 09.12.2020 № 1229) визначений як **державне господарське об'єднання**.

6.

У ст. 4 проекту Закону передбачена можливість формування статутного капіталу акціонерного товариства за рахунок коштів державного бюджету, що не узгоджується з ч. 1 ст. 86 Господарського кодексу України, згідно з якою, зокрема, **забороняється використовувати для формування статутного (складеного) капіталу товариства бюджетні кошти**.

7.

Вважаємо, що у ч. 7 ст. 6 проекту Закону слід визначитися:

- з максимальною величиною винагороди членам Наглядової ради акціонерного товариства, а також
- з діями товариства у разі, якщо член Наглядової ради не подає заяву про припинення своїх повноважень у разі виявлення обставин невідповідності вимогам, встановленим законодавством.

Це зауваження стосується і ст. 5 Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі» у редакції проекту.

8.

У ст. 11 проекту Закону передбачена:

- заміна обтяженого майна підприємства або господарського товариства в ОПК, 100 відсотків акцій якого належать державі, на яке накладено арешт під час здійснення виконавчого провадження, адміністративний арешт майна, або яке передано в податкову заставу, на інше майно, ринкова вартість якого не є меншою, ніж ринкова вартість обтяженого майна, у тому числі майном, переданим відповідному суб'єкту господарювання на підставі рішення уповноваженого суб'єкта управління.

Проте залишається незрозумілою подальша доля обтяженого майна, а також те, яким чином захищатимуться відповідні права кредиторів зазначених суб'єктів господарювання.

Адже згідно з ч. 2 вказаної статті «орган або посадова особа, рішенням якої накладено арешт під час здійснення виконавчого провадження, адміністративний арешт майна, або передано в податкову заставу обтяжене майно, після **надходження звернення від уповноваженого суб'єкта управління, підприємства або господарського товариства** в оборонно-промисловому комплексі, 100 відсотків акцій якого належать державі, зобов'язаний вчинити передбачені законодавством дії щодо зняття із обтяженого майна арешту під час здійснення виконавчого провадження, припинення адміністративного арешту, звільнення такого майна з податкової застави, у тому числі щодо внесення відповідних змін до реєстрів відносно обтяженого майна».

Крім цього, залишається невизначеним зміст звернення від уповноваженого суб'єкта управління, підприємства або господарського товариства, про яке йдеться у цій частині. До того ж, у статті не визначено, звідки береться інше майно, яким замінюється обтяжене майно, і що робити, якщо такого майна немає.

9.

У пункті 5 розділу VII «Прикінцеві положення» проекту Закону пропонується:

- «установити, що на господарські товариства в оборонно-промисловому комплексі не поширюються встановлені законодавством обмеження щодо неможливості мати єдиним учасником інше підприємницьке товариство, учасником якого є одна особа».

Вважаємо, що такий підхід (зокрема, в умовах, коли він може застосовуватися і до «недержавних» господарських товариств у ОПК) не враховує такого принципу створення господарських товариств, як запобігання їх тотожності.

10.

У пункті 10 розділу VII «Прикінцеві положення» проекту Закону пропонується «установити, що державні підприємства, у тому числі казенні підприємства, які на момент припинення Державного концерну «Укроборонпром» входили до його складу, до їх перетворення на товариства здійснюють сплату акціонерному товариству внесків в порядку та розмірах, визначених акціонерним товариством».

Однак незрозумілою є правова підстава для виплати подібних внесків.

11.

У змінах до ст. 11 Закону України «Про управління об'єктами права державної власності» визначається, зокрема, що:

- «протягом трьох років з дня набрання чинності Законом України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності» чистий прибуток акціонерного товариства, утвореного шляхом перетворення Державного концерну «Укроборонпром», з якого розраховуються та сплачуються дивіденди, зменшується на суму прибутку (доходу), яка виникла в результаті сплати йому внесків та дивідендів, за умови використання цих коштів для поповнення статутних капіталів державних підприємств, у тому числі казенних підприємств, господарських товариств в оборонно-промисловому комплексі, визначених частиною першою статті 1 Закону України «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності», з метою забезпечення їх фінансового оздоровлення, погашення їх заборгованостей, розвитку і модернізації виробництва, фінансування науково-технічних розробок, забезпечення їх інноваційної діяльності або забезпечення умов для проведення заходів з їх

перетворення на господарські товариства, або спрямування цих коштів до фондів інвестиційного, інноваційного розвитку».

Проте у проекті відсутні положення про контроль за цільовим використанням вказаних коштів.

12.

Виходячи з вимог ст. 116 Конституції України, згідно з якою Кабінет Міністрів України, зокрема, здійснює управління об'єктами права державної власності відповідно до закону, а також здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності, Головне управління вважає, що щодо внесеного законопроекту доцільно отримати відповідний експертний висновок Уряду.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: І. Бондур, О. Петриченко